

RAYLI SİSTEMLERDE EN AZ % 51 YERLİ KATKI TÜM SEKTÖRLERE ÖRNEK OLACAK.

Dr. İlhami Pektaş

Bilindiği gibi 2012 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ihalesi yapılan ve CRRG-MNG Çin ortaklığının kazandığı 324 adet metro aracı alım şartnamesinde ARUS ve üyelerinin büyük gayretleri ile şartnameye ilave edilen % 51 yerli katkı şartı ülkemizde büyük yankı uyandırmış ve Türk sanayisi için bir milat olmuştu. O tarihten buya yapılan ihalelerde giderek artan yerli katkı şartı bugün itibarıyla % 60 seviyesini aşmış bulunmaktadır. 2012 yılından sonra ülkemizde sadece yerli katkı değil aynı zamanda milli markalarımızda şehirlerimizde hizmet vermeye başlamıştır.

Bunun en güzel örnekleri Durmazlar tarafından Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne üretilen 18 adet ipekböceği tramvayı ile 60 adet Green City hafif raylı ulaşım sistemleri, Yine Durmazlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi için üretilen 12 adet ve Samsun Büyükşehir Belediyesi için üretilen 8 adet Panorama milli marka tramvaylar, Bozankaya tarafından Kayseri Büyükşehir Belediyesi için üretilen 30 adet Talas milli marka tramvay, İstanbul ulaşım tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi için üretilen 18 adet İstanbul milli marka tramvaylar, bugün Bursa, Kayseri ve İstanbul şehirlerimizde hizmet vermektedir. 2012 yılından buyana ülkemizde üretilen 146 adet yerli ve milli marka raylı ulaşım araçlarımız % 60 yerli katkı seviyesini aşmış ve Bozankaya firmamız ile Bangkok/Tayland için üretilmeye başlanan 88 adet metro aracı ile ihracat yolu da açılmıştır.

Bunun yanı sıra TCDD tarafından ihalesi yapılacak 250 km/h hıza sahip Yüksek Hızlı Trenlerde ilk aşamada 20 YHT seti için % 10, ikinci aşamada 60 YHT seti % 53 yerli katkı şartı, üçüncü aşamada özgün bir tasarıma sahip olacak 16 milli marka YHT seti ise % 74 yerlilik oranıyla üretilecektir. Bu projeye Türkiye, tüm lisans haklarına herhangi bir kısıtlama olmaksızın yurt dışına satış imkanı olan yeni nesil YHT teknolojisine sahip olacaktır. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yapacağı 1100 adet metro aracı ihalesinde de % 80 yerlilik şartı getirilmesi planlanmıştır.

Tüm bu gelişmeler neticesinde, 07.11.2017 tarihinde yayınlanan 2017/22 sayılı ve Yerli Ürün Kullanılması konulu, Başbakanlık tarafından yayımlanan raylı araç sistemlerinde en az % 51 yerli ürün kullanılmasına yönelik genelgenin sadece raylı sistemler sektörüne değil, ülkemizde diğer sanayi sektör ürünlerine de olumlu katkılar sağlayacağını düşünüyoruz.

Bu genelgenin tam olarak başarıya ulaşması için yapılacak tüm ihalelerde sadece kritik önemli parçalarda yerli katkı oranının artırılması ile yetinmeyip, aynı zamanda ihale şartnamesinde nihai ürünün milli marka olarak hedeflenmesi ve genelgenin kanunlaşması da gerekmektedir. Bu kanuna dayanarak; ihalenin, özellikle kritik bileşenler dahil en az % 51 yerli katkının yanı sıra öncelikle sermaye bakımından güçlü ve sermaye yapısı en az % 51'i yerli ve milli olan bir firmamıza ya da birkaç firmamızın oluşturduğu milli bir ortaklık yapısına verilmesi sağlanmalıdır. Bu milli firma yada milli ortaklık yapısı gerek duyarsa teknoloji transferini sağlamak için en fazla % 49'a kadar sermayedar olabilecek yabancı bir firmayı kendisine ortak seçebilir ve bir konsorsiyum oluşturabilir. İhaleyi alan yerli ve milli firma veya sermaye yapısı en az % 51 milli olarak oluşturulan konsorsiyum, üretilecek ürünün tüm IP (lisans, patent, know-how, vb.) haklarına sahip olmalıdır. Ancak bu şekilde bir düzenlemeyle milli sanayimizin önü açılacak, yan sanayi ve teknolojinin hızla gelişmesi sağlanacak, ihracat artacak, dış ticaret açığının kapanmasında ve işsizliğin önlenmesinde büyük ilerleme kaydedilecektir.